

ELS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

*Guia Informativa per als
Consells Escolars
Municipals*

GENERALITAT
VALENCIANA

TOTS
A UNA
veu

ÍNDEX

Presentació.....	5
1.Què són els Objectius de Desenvolupament Sostenible?.....	7
2. Per què els Objectius de Desenvolupament Sostenible són importants?.....	9
3. En què es diferencien els Objectius de Desenvolupament Sostenible i els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni?.....	9
4. Qui són els agents principals en els Objectius de Desenvolupament Sostenible i quin és el seu paper?.....	10
5.Què significa i quina importància té “localitzar els ODS”?.....	10
6.Com se supervisarà el progrés dels Objectius de Desenvolupament Sostenible?.....	11
7. Quina és la importància específica dels consells escolars en el context dels Objectius de Desenvolupament Sostenible?.....	11
8.Quina classe d'activitats es poden tindre en compte des dels consells escolars?.....	12
9.Per on començar?.....	13

Presentació

En el Cim per al Desenvolupament Sostenible, que es va dur a terme al setembre de 2015, els Estats Membres de l'ONU, entre ells Espanya, van aprovar l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible, que inclou un conjunt de 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i 169 metes, per a posar fi a la pobresa, lluitar contra la desigualtat i la injustícia, i fer front al canvi climàtic.

La Generalitat Valenciana ha reconegut la importància d'implicar les autoritats locals i els consells escolars en el compliment de l'Agenda 2030.

Aquest és el motiu pel qual el Consell ha impulsat en la Comunitat Valenciana una Aliança de Ciutats pel Desenvolupament Sostenible, ja que es valora imprescindible la implicació dels governs locals, el sector privat, la societat civil organitzada, els consells escolars i de tota la ciutadania valenciana.

A més, es promou la coherència de les polítiques entre els diferents departaments del Consell de tal manera que s'inclouen els ODS com a part fonamental de les polítiques públiques de la Generalitat, no únicament en l'estratègia de cooperació al desenvolupament, sinó de forma transversal per a alinear i realitzar el seguiment de les polítiques del Consell per a la consecució dels ODS a la Comunitat Valenciana.

Estem convençuts de que les campanyes de sensibilització no han de tractar simplement de facilitar informació sobre els ODS, sinó també d'empoderar als membres dels consells escolars per a implicar-se activament en el camí cap a la realització dels ODS en la seua vida diària i promoure el sentit d'apropiació de l'Agenda 2030 de Nacions Unides.

Per aquest motiu, la Generalitat Valenciana ha elaborat la present guia informativa dirigida a membres dels consells escolars que vullguen conèixer i recolzar l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible, i participar en espais de debat sobre la mateixa i enfortir les seues capacitats per a la seua implementació a la Comunitat Valenciana.

Antonia Moreno Ruiz

Directora General de Cooperació i Solidaritat

Encarna Cuenca Carrión

Presidenta del Consell Escolar de la Comunitat Valenciana

1. Què són els Objectius de Desenvolupament Sostenible?

En la Cimera de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides del 25 de Setembre de 2015, els líders mundials van adoptar l'**Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible**.

L'Agenda constitueix un pla d'acció per a **les persones, el planeta i la prosperitat**, al mateix temps que pretén consolidar **la pau** i requereix el desenvolupament d'**aliances** per a la seua posada en pràctica. Aquestes cinc esferes culturals del desenvolupament sostenible estan interconnectades (vegeu la roda del Desenvolupament Sostenible).

L'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible inclou un conjunt de **17 Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)** i **169 metes**, de caràcter integrat i indivisible, per a posar fi a la pobresa, lluitar contra la desigualtat i la injustícia, i fer front al canvi climàtic.

L'Agenda 2030 presenta una visió ambiciosa del desenvolupament sostenible i integra les seues dimensions econòmica, social i ambiental. És una agenda transformadora, els tres pilars bàsics de la qual són **lluitar per a eradicar la pobresa**, assegurar **la sostenibilitat del desenvolupament econòmic** i **reduir l'enorme desigualtat** existent en el nostre món.

Els Objectius de Desenvolupament Sostenible són universals, inclusivament i representen un **ferm compromís amb les persones i el planeta**.

2. Per què els Objectius de Desenvolupament Sostenible són importants?

Els ODS representen una agenda **transformadora i dirigida per les persones** els fonaments de les quals són **la transparència, la participació i la inclusió**.

Els ODS són assumpte de tots i totes, ja que tots i totes compartim la responsabilitat del nostre futur i del futur del planeta. Sense metes clares ni objectius mesurables, sense dades fiables que permeten analitzar la situació, inclosa l'àmbit local, ens arrisquem a deixar arrere els més vulnerables i a no abordar adequadament els nous reptes que dificulten el desenvolupament i danyen el nostre planeta.

La consecució dels ODS dependrà, entre altres factors, del grau del sentit de la propietat i del compromís de les persones a l'hora d'abordar-los.

3. En què es diferencien els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) i els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni (ODM)?

Els ODM van reunir el món entorn d'una agenda comuna per a abordar la indignitat de la pobresa. Mentre que el nombre de persones que viu en la pobresa ha descendit en més de la meitat, la tasca encara segueix pendent per a molts altres milions.

L'Agenda 2030 necessita fer un pas cap avant i avançar els compromisos adquirits amb els ODM, com per exemple, acabar amb la fam, aconseguir la total igualtat entre homes i dones, millorar els serveis mèdics i cerciorar-se que tots els xiquets i xiquetes van a l'escola. A més, haurà d'assegurar que es mantindran els beneficis dels resultats ja aconseguits.

Una de les diferències fonamentals és que **l'Agenda és universal**, és a dir, tots els països han de posar plans en comú i identificar deficiències i estratègies per a poder abordar-les en totes les àrees. Encara que els ODS són més ambiciosos i complexos, també reforcen el que es va aconseguir amb els ODM.

L'Agenda també inclou assumptes que no abordaven els ODM, com ara el canvi climàtic, el consum responsable, la innovació i la importància de la pau i la justícia per a tots.

Basada en els ODM, **l'Agenda 2030 pretén unir sostenibilitat amb inclusió, i té el compromís de no deixar a ningú arrere, en adoptar un enfocament centrat en la igualtat i basat en els drets de les persones en tots els nivells.** Això hauria d'estar recolzat per un fort marc de responsabilitat i rendició de comptes.

4. Qui són els agents principals en la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible i quin és el seu paper?

Els principals responsables per a aconseguir els ODS són els governs i les persones a qui representen. Els Estats Membres hauran de reformular les polítiques que reconsideren les seues realitats nacionals per a assolir els objectius, així com proporcionar els incentius reguladors que unisquen decisions empresarials amb els ODS.

Per això, la consecució dels ODS en la Comunitat Valenciana, encara que s'adopta com una acció de govern del Consell, ha de ser marc i orientació de totes les administracions públiques valencianes, els agents socials i econòmics i de la ciutadania valenciana en el seu conjunt.

Perquè l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible siga eficaç són necessàries les aliances entre les administracions públiques valencianes, el sector privat, la societat civil i en aquest cas els consells escolars. Aquestes aliances es construeixen sobre la base de principis i valors, una visió compartida i objectius comuns que prioritzen a les persones i al planeta, i són necessàries en l'àmbit mundial, regional, nacional i local.

Si bé és el compromís de tots els actors el que fa possible aconseguir un desenvolupament sostenible, volem destacar que és fonamental territorialitzar les metes dels ODS, a partir del paper fonamental que les ciutats, a la Comunitat Valenciana, han de jugar en les polítiques públiques relacionades amb el desenvolupament sostenible, equitatiu i incloent, que se centra en les persones i en les comunitats.

5. Què significa i quina importància té “localitzar els ODS”?

“Localitzar” és el procés que té en compte els contextos subnacionals (governos autonòmics i locals) en l'assoliment de l'Agenda 2030, des de l'establiment dels objectius i metes, fins a la determinació dels mitjans d'implementació, i l'ús d'indicadors per a mesurar i monitorar el progrés fet. Els 17 ODS i les 169 metes de l'Agenda 2030 deuen ser aconseguits en l'àmbit global, estatal, subestatal i local.

Tots els Objectius de Desenvolupament Sostenible són locals, i impliquen polítiques públiques per a la seua consecució. La localització dels ODS hauria de significar una oportunitat per a reorientar les prioritats i necessitats locals i contribuir a un nou marc, demostrant més clarament i amb més precisió, com el treball dels consells escolars contribueix a reduir la desigualtat i aconseguir els objectius de desenvolupament en l'àmbit nacional/global.

Mentre que els ODS són globals, la seua consecució dependrà de les nostres capacitats per a convertir-los en una realitat a les nostres ciutats i regions. **Tots els ODS tenen metes que apel·len directa o indirectament a les responsabilitats dels consells escolars.**

L'exsecretari General de les Nacions Unides, Ban Ki-moon, va enviar un missatge clar en aquest sentit, reconeixent que **“la lluita per a la sostenibilitat global es guanyarà o es perdre a les ciutats”.** Els consells escolars poden enfocar els objectius i les metes d'una manera pragmàtica i integrar-los en el seu context particular ajudant la resta de ciutadans i ciutadanes a entendre de quina forma l'acció local contribueix a la consecució dels ODS.

6. Com se supervisarà el progrés dels Objectius de Desenvolupament Sostenible?

La nova Agenda planteja un desafiament significatiu en termes de seguiment del progrés en tots els països i per a tota la gent. La seua amplitud de metes, a més del fet de no voler deixar a ningú arrere, significa que es deuràn consolidar les dades en àrees clau per a millorar la qualitat i la disponibilitat a l'hora d'implementar i supervisar l'Agenda 2030.

El Fòrum Polític d'Alt Nivell sobre el Desenvolupament Sostenible (FPAN) de les Nacions Unides revisarà el progrés dels ODS i proporcionarà als estats membres lideratge polític, orientació i recomanacions sobre el desenvolupament sostenible.

7. Quina és la importància específica dels consells escolars en el context dels Objectius de Desenvolupament Sostenible?

El desenvolupament sostenible no es pot aconseguir només a partir de l'acció de les institucions. L'Agenda 2030 reconeix que els mitjans tradicionals d'implementació necessiten ser complementats amb mecanismes participatius que faciliten el compromís de les persones i dels consells escolars.

L'objectiu del Consell Escolar Municipal és el de ser un organisme participatiu de la comunitat educativa d'una localitat per al debat, l'assessorament, la consulta, la proposta i la informació de tots els temes educatius que afecten el municipi.

Els **consells escolars** han de ser un instrument d'implementació transversal per als ODS a l'hora de formular propostes per a incloure en la programació anual del centre el coneixement dels ODS, proposar directrius per a la col·laboració, amb finalitats educatius i culturals, amb altres centres i entitats que promoguen el compliment dels ODS, involucrar als escolars en la localització de l'Agenda 2030 a través de nous espais d'interacció.

L'Agenda 2030 es divideix en **cinc àrees de vital importància: PERSONES, PLANETA, PROSPERITAT, PAU I ALIANCES**—denominades en anglés, *las 5 P: Planet, People, Prosperity, Peace i Partnership* que constitueixen el marc de referència per a la localització dels ODS. Aquests principis deuen informar el disseny de les polítiques procurant que totes elles contribuïsquen de manera conseqüent a elevar l'equitat entre totes les persones i col·lectius, a garantir la **sostenibilitat ambiental** dels processos econòmics i les relacions socials sobre les quals s'articulen, a estendre i garantir un **enfocament de drets humans** ampli, a considerar la **participació i l'aprofundiment de la democràcia** en els àmbits de decisió i a construir una societat on la convivència i la **resolució dialogada i pacífica dels conflictes siga la norma**.

8. Quina classe d'activitats es poden tindre en compte des dels consells escolars ?

Els consells escolars poden contribuir al compliment dels ODS a través de totes les metes, i de diferents maneres, per a abordar un o més objectius a l'hora.

Els consells escolars han demostrat ser de vital importància en assumptes com la educació inclusiva, equitativa i de qualitat i la promoció d'oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tots (objectiu 4), la igualtat entre sexes (objectiu 5), la reducció de desigualtats (objectiu 10), el consum responsable (objectiu 12), o l'acció climàtica (objectiu 13), així com la reconciliació, les relacions i la creació de confiança, la qual cosa du a augmentar el capital social i a reforçar la cohesió social (objectiu 16).

Els **consells escolars** poden participar en la localització dels ODS mitjançant la definició de les metes de una estratègia Municipal 2030:

- En 2030 el 100% de les campanyes institucionals, els projectes d'Educació per a la ciutadania i els plans d'educació municipals promouen valors d'igualtat de gènere, de promoció de drets humans i de sostenibilitat ambiental.

L'estratègia de localització municipal deu articular-se coherent i complementàriament amb les estratègies d'implementació autonòmica i estatal.

La combinació de l'acció dels consells escolars a nivell local, autonòmic i estatal pot augmentar l'abast i multiplicar els resultats a través de totes les metes dels ODS.

9. Per on començar?

1º) Informar sobre els ODS i la seua importància: Els documents de Nacions Unides poden ser complicats, per la qual cosa no totes les persones els poden entendre fàcilment. És fonamental informar amb documents senzills com aquesta guia, perquè puguen unir-se als esforços per a la implementació de l'Agenda 2030.

2a) Promovent iniciatives perquè l'alumnat pugua aprendre sobre els ODS en els seus centres educatius i per què són importants.

3ª) Participar i promoure participació dels consells escolars en espais de seguiment i desenvolupament dels ODS, així com **enfortir** l'articulació d'**aliances, per mitjà de xarxes i plataformes socials** entre els consells escolars, que a més permeta impulsar projectes conjunts dirigits a unir esforços per a aconseguir objectius comuns per a acabar amb la pobresa i les desigualtats, i respectar els límits ambientals del planeta.

4º) Investigar bones pràctiques en altres ciutats, comunitats autònomes i països.

On puc conèixer més?

- Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo (AECID): "La Agenda 2030. El reto de los Objetivos de Desarrollo Sostenible". Disponible en: <http://www.aecid.es/ES/Paginas/Sala%20de%20Prensa/ODS/01-ODS.aspx>
- Comisión Europea. Comunicación de la Comisión al Parlamento Europeo, al consejo, al comité económico y social europeo y al comité de las regiones: "Próximas etapas para un futuro europeo sostenible. Acción europea para la sostenibilidad". Disponible en: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0739&from=EN>
- Generalitat Valenciana. Cooperació i Solidaritat. Disponible en: <http://www.cooperaciovalenciana.gva.es/ods>

- Naciones Unidas: La Agenda de Desarrollo Sostenible. Disponible en: <http://www.un.org/sustainabledevelopment/es/la-agenda-de-desarrollo-sostenible/>
- Red Española para el Desarrollo Sostenible (REDS). Objetivos de Desarrollo Sostenible. Disponible en: <http://reds-sdsn.es/que-hacemos/objetivos-de-desarrollo-sostenible>
- Pacto Mundial Red Española. Objetivos de Desarrollo Sostenible y sector privado. Disponible en: <http://www.pactomundial.org/2017/02/agenda-2030/>

Els ODS en una ullada

Posar fi a la pobresa en totes les seues formes a tot el món.

Posar fi a la fam, aconseguir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició i promoure la agricultura sostenible.

Garantir una vida sana i promoure el benestar de tots i totes les edats.

Garantir una educació inclusiva i equitativa de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge permanent per a tots.

Aconseguir la igualtat de gènere i empoderar totes les dones i les xiquetes.

Garantir la disponibilitat i la gestió sostenible de l'aigua i el sanejament per a tots.

Garantir l'accés a una energia assequible, fiable, sostenible i moderna per a tots.

Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i el treball decent

Construir infraestructures resilients, promoure la industrialització inclusiva i sostenible i fomentar la innovació.

Reducir la desigualtat a i entre els països

Aconseguir que les ciutats i assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilients i sostenibles

Garantir modalitats de consum i producció sostenibles

Adoptar mesures urgents per a combatre el canvi climàtic i els seus efectes

Conservar i utilitzar en forma sostenible els oceans, els mars i els recursos marins per al desenvolupament sostenible.

Gestionar de manera sostenible els boscos, lluitar contra la desertificació, detindre i invertir la degradació de les terres i detindre la pèrdua de la biodiversitat

Promoure societats justes, pacífiques i inclusives per al desenvolupament sostenible, facilitar l'accés a la justícia per a tots i construir institucions eficaces i inclusives.

Enfortir els mitjans d'implementació i revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible

